



DATOS CATALOGRÁFICOS

Autoria	Desconeguda
Lloc de producció	Horta Sud
Lloc de procedència	Torrent. Família Mora Carratalà
Títol/nom objete	Llavador o safareig
Data	Principis segle XX
Mesures	
Materials/tècnica	Fusta, planxa de cinc
N.º Inventari	Registre 1113
Ubicació en el museo	Eixida al pati

DESCRIPCIÓN

Pica de llavar de forma quadrada realitzada amb taules de fusta encadellades. L'interior està folrat amb planxa de zinc subjecta amb tatxes. En la part superior, un afegit de forma rectangular acull una taula de llavar en posició inclinada. La pila té un desguàs en el centre i se sustenta sobre una estructura de quatre potes amb travesser de reforç.

RELECTURA

Tema Relacionat	Divisió sexual del treball
Relectura	<p>Les labors de neteja i conservació de la roba han recaigut tradicionalment sobre les dones. La bugada podia fer-se a casa en safaretjos com aquest, en llibrells, o altres recipients, o també a l'exterior, en rius, basses, séquies o safaretjos.</p> <p>A casa es llavava en el pati, o en l'eixida al corral amb sabó i lleixiu fets a casa. El lleixiu es feia amb cendra i aigua. Es barrejaven en calent i es deixaven reposar fins que la cendra es quedava en el fons. Llavors es colava amb un drap. Cada família s'organitzava per a llavar un o dos dies a la setmana. Algunes dones llavaven el diumenge després de</p>

missa, o els dissabtes, si treballaven, les que estaven a casa, els dilluns, quan solament tenien una muda, ho feien de nit.

Si bé existeixen exemples anteriors, la generalització en terres valencianes de safarejos públics es produeix fonamentalment en la segona meitat del segle XIX i primeres dècades del XX. En quasi totes les poblacions valencianes, els safarejos municipals es van convertir, a més d'en un lloc quotidià de treball, en un espai de sociabilitat femenina. Allí es parlava, criticava, cantava, es forjaven amistats i enemistats, i es transmetien tots els esdeveniments i notícies importants del poble.

En les famílies acomodades, les tasques relacionades amb la bugada requeien sobre sirventes o es recorria a bugaderes professionals. El dur ofici de bugadera es va desenvolupar especialment al mig urbà. Arreplegaven la roba bruta de diverses famílies i la retornaven netaja uns dies després.

La introducció de la llavadora elèctrica en els habitatges va ser vista com una autèntica revolució en el treball domèstic assignat a les dones. Avui dia encara llastrem en la nostra societat que les dones siguen les encarregades de la major part de les tasques de la llar, dedicant-los de mitjana les dones espanyoles del doble al triple d'hores que els homes. En aquest marc i desgraciadament, una part de la publicitat de productes de neteja continua tenint com a protagonistes prioritàries a les dones, perpetuant els rols de gènere heretats.

BIBLIOGRAFÍA

BAREA I GIMENO, Josep Manuel (2007): *Catàleg dels llavadors valencians (I). Comarques del Nord*, València.

SANCHIS ALFONSO, José Ramón (1998): *Torrent, imatge gràfica: la gent i la ciutat (1860-1960)*, Ajuntament de Torrent, Torrent.

SELMA CASTELL, Sergi (1995): "Lavadero", en CERDÀ PÉREZ, Manuel y GARCÍA BONAFÉ, Mario (eds), *Enciclopedia Valenciana de Arqueologia Industrial*, Institució Alfons el Magnànim, València, pp. 382-383.

TARÍN I LÓPEZ, Ramón (2006): *El paper silenciado de la dona i la seua influència en la nostra societat rural*, Quaderns d'Investigació d'Alaquàs, Alaquàs.

VIDAL, A. (2015) *Fem safareig*. Editorial El Bullent, Picanya.

VV.AA. (1998): *Las mujeres recuerdan. Memoria de ocho municipios de Castellón*,



Universitat Jaume I, Castelló.